

‘Dit is wie ik ben’

MARIJKE LIEMAN

Van mbo-docent naar boswachter

Marijke Lieman stopt met wandelen en kijkt om zich heen. ‘Dit is waanzinnig, zo mooi. Die weidsheid. Hier doen we niets, mag het stuiven en dichtgroeien. De natuur kan z’n gang gaan, een oergevoel.’ Ze staat op de hoogste duin van de Meeuwenduinen, een gebied dat deel uitmaakt van boswachterij Westerschouwen en zo’n 330 hectare groot is. ‘Het heet zo omdat hier ooit een gigantische kolonie meeuwen zat. Sinds de vuilnisstorten zijn afgedekt en afval wordt verbrand, moeten meeuwen meer hun best doen om aan eten te komen. De populatie is verminderd en meer verspreid, nu zijn er nog ongeveer zeshonderd zilvermeeuwen en evenveel kleine mantelmeeuwen.’ Als ze achter zich kijkt ziet ze het grootste bos van Zeeland. Draait ze haar hoofd naar links, dan valt haar blik op de Noordzee. Voor haar liggen zandverstuivingen, valleien en duinweiden. Leefgebied van onder meer Schotse hooglanders, Exmoor en Shetland pony’s en tal van vogels. Van veldleeuwerik tot buizerd, van velduil tot raaf.

Wind waait door de blonde haren van de boswachter, die een groen pak van Staatsbosbeheer draagt, met stevige wandelschoenen aan haar voeten en om haar nek een verrekijker. Plots kijkt Marijke geconcentreerd naar één plek, zo’n honderd meter verderop. Achter een duin komt een kudde damherten tevoorschijn. Daar lopen er in het gebied zo’n duizend van rond. Tijdens het paarseizoen vechten de mannetjes om de vrouwtjes, maar de rest van het jaar leven ze in harmonie met dieren van hetzelfde geslacht. Zoals nu het geval is, tijdens een warme dag in de lente. Marijke pakt haar verrekijker erbij en tuurt naar de kudde dieren. Het zijn er zeker twintig. ‘Je ziet al dat sommige een klein gewei hebben, dus dit zijn mannetjes,’ is Marijke zeker van haar zaak. ‘Mooi, hè? Vaak maak ik er een foto van en stuur die naar mijn gezin. Heb je weer zo’n hert, denken ze dan, maar voor mij blijft het bijzonder. Ik geniet hier elke dag.’

Sinds 2007 is Marijke boswachter. Eerst zeven jaar in Zeeuws-Vlaanderen en na een reorganisatie sinds 2014 bij de Kop van

Schouwen op het Zeeuwse eiland Schouwen-Duiveland. 'Als ik mensen een mooie plek wil laten zien, neem ik ze altijd hier mee naartoe,' zegt ze. Al honderden keren stond ze op de hoogste duin in het gebied, maar het uitzicht verveelt nooit. Stiekem doet de plek haar onbewust ook wat denken aan Terschelling, waar ze als kind vaak te vinden was. 'Mijn vader komt van Terschelling en iedere vakantie gingen we daar op vakantie. Daar is mijn passie voor de natuur ontstaan. Als we op vakantie gingen, deden we niet zoveel. Mijn vader zocht vrienden van vroeger op en mijn moeder deed het huishouden. Samen met mijn broers en zus was ik vrij. Dat zorgde ervoor dat we konden ontdekken. We pakten de fiets, gingen de hele dag op pad en in de avond meldden we ons wel weer een keer voor het eten. We telden konijntjes en lagen in de hei. Dan kon ik me erover verbazen dat de ene hei er anders uitzag dan de andere. Hoe kwam dat, vroeg ik me dan af. Maar de antwoorden op mijn vragen opzoeken was lastig, want er was nog geen internet. Daar ontstond mijn passie voor de natuur, maar ik dacht er nooit aan om boswachter te worden. Niemand in mijn familie was dat. Daarnaast had ik er een beeld bij van een oude man met een baardje en een geweer op zijn rug. Iemand die een soort politiemans was. Ik had niet het idee dat ik dat heel leuk zou vinden.'

Marijke loopt door het bos vol dennenbomen en staat opeens stil. Vlak voor haar neus steekt een kudde damherten een zandpad over. Langzaam lopen ze het bos in en schuilen achter een paar dikke bomen. 'Ze hebben ons al lang gezien, maar zijn niet zo bang voor mensen als reeën dat zijn.' Ademloos kijkt ze minutenlang naar de damherten. Daarna vervolgt ze haar weg. Dat Marijke in het bos loopt, is niet zo vanzelfsprekend als het nu lijkt. Jarenlang was ze namelijk te vinden in schoolgebouwen. Hoewel de liefde voor de natuur er altijd heeft ingezet, duurde het lang voordat ze daar ook haar werk van maakte. 'Van het geld dat ik verdiende met mijn eerste bijbaantje kocht ik het boekje *Wat vliegt daar?* Daarin stond op de ene pagina een afbeelding van een vogel en op de andere de beschrijving ervan. Die leerde ik uit mijn hoofd. Maar ik deed het als hobby

en dacht er dus niet over na om boswachter te worden,' vertelt Marijke al wandelend langs een rustiek meertje midden in het bos. 'Ik deed de middelbare tuinbouwschool en een vervolgopleiding in de richting van bosbouw. Vervolgens ben ik gaan lesgeven, waarvan een groot deel op het mbo.' Dat deed ze in Zeeland, waar ze vanwege de liefde inmiddels naartoe was verhuisd. Ze stond met plezier voor de klas, in totaal zo'n zeventien jaar. 'Ik genoot echt van het contact met de studenten.'

Marijke houdt plots weer op met praten, want ze ziet iets bijzonders voorbijvliegen. Een grote, groene libel die op heuphoogte rondcirkelt. 'Dat is de grote keizerlibel,' zegt de boswachter meteen. 'Gisteren kwamen de eerste waarnemingen binnen, maar ik zie hem nu dit jaar voor het eerst.' Zeldzaam is het beestje niet, maar het verhaal dat Marijke over hem weet te vertellen spreekt aan. 'De libel zit zo'n vijf jaar lang op dit moment in het water te wachten. Hij wordt in het water geboren als larf en voedt zich met onder meer jonge kikkervisjes. Een aantal keer verpopt hij zich en wordt groter. Als het moment daar is, dan klimt hij als larf via een rietstengel het water uit. Dan vouwt hij zich uit, pompt zijn vleugels vol lichaamsvloeistof en vliegt na ongeveer een uur weg. Hij heeft vijf jaar in hetzelfde poeltje gezeten en denkt: ik gooi het roer om. Dat kan ik me wel voorstellen. Ook al is hij een paar maanden later overleden.'

Het roer omgooien is een gedachte die ook bij Marijke ontstond nadat ze een aantal jaar in het onderwijs werkte. 'Mijn man en ik hadden vier kleine kinderen, een agrarisch bedrijf en een

Tip van Marijke:

Als je voelt dat er iets knaagt in de baan die je nu hebt, en je hebt geen invloed op hetgeen waarover je moet mopperen, dan wordt het tijd om verder te kijken.

minicamping. Dan was het echt topsport, met mijn baan in het onderwijs erbij. De werkdruk was hoog. Iedere dag. Je moest wel om half negen voor de klas staan en je lessen hebben voorbereid.' Het was niet alleen de werkdruk die haar tegen ging staan, ook waren er meer randzaken die speelden. 'Dan kregen we weer een nieuwe teamleider, dan weer een nieuwe directeur of moest ik een nieuw vak gaan geven. In al die jaren gaf ik veel verschillende vakken, die te maken hadden met tuinbouw. Ik leidde veel hoveniers op. Ik had wel vijftig collega's, maar eigenlijk stond je er als docent helemaal alleen voor. Pauzes werden vaak gevuld met "mevrouw, ik heb nog een vraag" en voordat ik bij de koffie aankwam, moest ik alweer voor de klas staan. Aan het eind van de middag waren de andere collega's weer vertrokken, dus eigenlijk deed je het werk vooral zelf.'

Ieder jaar kregen de randzaken steeds meer de overhand en langzaam maar zeker kreeg Marijke geen zin meer in het onderwijs. 'Na de zomervakantie had ik vaak geen zin meer om te beginnen. Jarenlang sudderde het al in mijn hoofd om iets anders te gaan doen, maar het was lastig om het vak vaarwel te zeggen. Mijn moeder zat in het onderwijs, mijn zus ook. En ik vond het contact met de studenten altijd erg leuk. Wat ik dan wél wilde doen, wist ik niet goed. Omdat we als gezin in Zeeland wilden blijven, keek ik alleen naar vacatures in de buurt. En die waren er niet veel. Als er iets voorbijkwam dat ik leuk vond, was het vaak op universitair niveau. Of op mbo-niveau, maar dan zou het medewerker groenvoorziening zijn en dat leek mij niet uitdagend genoeg. Vacatures op hbo-niveau waren in deze regio erg dun bezaaid.'

En dus bleef Marijke actief in het onderwijs. Zo'n zeven jaar lang

Tip van Marijke:

Durf de stap te zetten om een goede baan op te zeggen voor een baan met misschien minder salaris maar meer werkplezier, voldoening of vrijheid.

werkte ze nog als docent terwijl ze er eigenlijk op was uitgekeken. Haar baan opzeggen zonder iets anders te hebben gevonden, kwam niet in haar op. Zo erg vond ze haar werk nu ook weer niet, maar toch hoopte ze op een dag iets anders te vinden. Ze wilde niet oud worden in het onderwijs, zoals een collega van scheikunde bijvoorbeeld. 'Hij snapte bepaalde systemen op de computer niet meer. Dat was voor hem niet leuk, voor school niet en voor de studenten ook niet. Ik was veertig en voor studenten van zestien is dat oud, en ik wilde niet te oud zijn en op nog meer afstand van hen komen te staan. Als je maar doorsuddert terwijl je niet meer honderd procent gelukkig bent in wat je doet, wordt het een lange tijd tot aan je pensioen. Daar wordt niemand blij van. Al die jaren hoopte ik iets anders tegen te komen, maar het duurde wel erg lang voordat ik deze vacature zag. En toen ik hem zag dacht ik maar één ding: dit kan het weleens zijn. Ik ga ervoor.'

Marijke loopt over een strook zand aan de rand van het bos. Net voor ze een hek over wil klimmen, staat ze stil en kijkt naar beneden. Langzaam zakt ze door haar knieën. 'Kijk,' begint ze, 'dit is een spoor van de levendbarende hagedis.' Ze wijst naar een snelweg van kleine pootjes, met het blote oog pas goed zichtbaar vanaf een centimeter of dertig. Het spoor komt vanuit het bos en loopt richting een paar takken die verderop in het zand liggen. 'De kans is groot dat de hagedis naar een tak is gegaan om daar in de zon te gaan zitten en op te warmen. We kunnen hem niet zien, want hij heeft ons al lang horen aankomen en is zo snel. Als wij hem naderen, schiet ie weg.'

Iedere keer als Marijke het gesprek onderbreekt voor een waarschuwing, weet ze veel te vertellen over de omgeving of over het dier dat in de buurt is. Levendig en in detail beschrijft ze het beestje en zijn gewoontes. Als ze erover praat, begint ze te stralen. 'Dat gebeurde ook toen ik deze vacature voor boswachter voorbij zag komen, zo'n veertien jaar geleden,' vertelt ze als ze het hek over is geklauterd en weer een bos in loopt. 'Ik dacht er nooit serieus aan, ook omdat het verloop onder boswachters minimaal is en er dus maar weinig plekken vrij komen. Daarnaast had ik jarenlang dat beeld van een boswachter dat allang niet meer klopte. Ze

zochten niet iemand om de hele dag hekken te repareren en vuile handen te krijgen. Dat leek me voor een dagje wel leuk, maar dan is het ook wel goed. En met een geweer over je schouder rondlopen stond al helemaal niet in de vacature. Er werd juist gezocht naar een boswachter voorlichting en communicatie. Als taken werden onder meer genoemd het geven van voorlichtingen voor scholen, persberichten maken, teksten schrijven voor de informatiepanelen die hier staan, vrijwilligers begeleiden, wandelroutes uitzetten. Zulke dingen. Erg afwisselend en veelzijdig, dacht ik. Mijn passies leken samen te komen; het educatieve stuk en mijn liefde voor de natuur. Ik zou deels op kantoor werken en deels buiten actief zijn. Dat leek me een mooie afwisseling.'

En dus besloot Marijke te solliciteren. Met succes, want ze werd uitgenodigd om op gesprek te komen en werd aangenomen. Ze zegde haar baan op de mbo-school op en maakte de overstap, nu alweer veertien jaar geleden. 'Natuurlijk was het spannend, omdat ik niet goed wist wat ervoor in de plaats zou komen. Maar ik had er meteen een goed gevoel bij en de functie kwam inderdaad overeen met wat er in de vacature stond. Ik kreeg zoveel energie van deze nieuwe uitdaging, en krijg dat nog altijd. Ik weet nog goed dat ik hier een van de eerste keren was, mijn zus belde en ik vertelde haar dat ik ervoor betaald kreeg om hier te lopen. Dat kon ik haast niet geloven, en nog steeds eigenlijk niet.' Hoewel Marijke meteen genoot van de natuur, moest ze ook wennen aan haar nieuwe functie. 'Ik kende het gebied en de mensen met wie ik zou samenwerken niet. Het heeft me wel een jaar gekost om helemaal gewend te zijn. Ik moest mijn plek vinden en mensen moesten mij ook leren kennen. Je bent toch een soort burgemeester van het bos. Maar al snel kwam ik erachter dat dit mijn absolute droombaan is.'

Haar werk heeft ook mindere kanten. 'Bijvoorbeeld als ik mensen moet aanspreken als ze ergens hun hond los laten lopen waar dat niet mag, en ik dan een grote mond terugkrijg.' Maar Marijke geniet vooral van haar werk, onder meer vanwege de samenwerking met haar collega's die net zoveel passie hebben voor de natuur. 'In de groepsapp sturen we elkaar vaak berichten over

Tip van Marijke:

Zoek waar je passie ligt. Doe je je werk met passie, dan voelt het vaak als een hobby en blijft je werk leuk.

wat we nu weer hebben gezien. Ik werk samen met zes andere boswachters, die andere functies hebben dan ik. Iedereen heeft ook een eigen specialisme; de een weet veel van vogels, de ander van plantjes. Ik weet van alles wat en blijf ontdekken en leren. Dat houdt het ook zo leuk. Het werk blijft ook zo interessant door de afwisseling. De ene dag geef ik een excursie aan scholieren, de andere dag schrijf ik een communicatieplan of heb ik een bijeenkomst met vrijwilligers. Zo blijft het iedere dag leuk en afwisselend.'

Waar Marijke ook mee bezig is, is het proberen terug te krijgen van de tapuit, een zangvogel die bij voorkeur in konijnenholen in de duinen broedt. 'Maar er zijn hier nog maar weinig konijnen. Ze zijn verdwenen door myxomatose, voor konijnen een vaak dodelijke ziekte. Terwijl hun aanwezigheid hier juist erg gunstig is. Door hun gegraven maken ze zand bloot, en dat verse zand is goed voor de groei van specifieke plantjes. En in hun holen kunnen de tapuiten broeden. Maar nu de konijnen er niet meer zijn, is de tapuit er ook niet meer. We hopen dat de konijnen terugkomen, want dat is goed voor de duinen, roofvogels én de tapuit. Nu hebben we zelf kasten in de duinen geplaatst en hopen we dat de tapuiten daar gaan broeden. Ik heb goede hoop dat dit tijdens dit jaar lukt, en anders wel volgend jaar.'

Als het aan Marijke ligt, werkt ze tot aan haar pensioen als boswachter. Het liefst was ze al veel eerder aan dit werk begonnen, want ze geniet van elke dag. 'Ja, ik had dit zeker eerder willen gaan doen. Als ik mijn leven over zou mogen doen, had ik in plaats van de tuinbouwschool beter de bosbouwschool kunnen doen. Maar je moet wel weten wat je passie is en dat is heel lastig. Zeker als je zestien bent en een studierichting moet kiezen. Ik wist stiekem

wel wat mijn passie was, maar besepte dat pas echt toen deze baan voorbijkwam. Als je eenmaal weet wat je passie is, is het belangrijk dat je de stap zet en ervoor gaat. Dat deed ik pas laat, maar ik ben zó blij dat ik het heb gedaan. Nu zie ik mezelf nergens anders meer werken. Ik heb een contract voor 26 uur per week, maar werk veel meer dan ik betaald krijg. Als ik niet werk, neem ik ook de telefoon op en beantwoord ik e-mails. Maar dat maakt niet uit, want ik vind het geweldig en voel me op die manier betrokken. Dit voelt voor mij niet als werk. Zelfs als ik vrije dagen heb, kan het zijn dat ik hier naartoe ga. Dat was tijdens mijn vorige baan niet zo. Na mijn pensioen wil ik zeker vrijwilligerswerk blijven doen in de natuur. Dit zit zo in mij.'

Meer nog van de mooie plekken in het natuurgebied zegt Marijke te kunnen genieten van de bijzondere momenten. 'De eerste keizerlibel van zojuist, parende egels of een kudde damherten... Dat zijn momenten die me kunnen raken. Maar als ik mensen meeneem naar een speciale plek, is het altijd de duin waar we net stonden. Als ik daar ben dan voel ik dat dit is wie ik ben. Ik zou niet zonder willen en kunnen. Elke keer ziet het er weer anders uit. Een zandverstuiving is veranderd, iets is dichtgegroeid of de dag erna weer opengewaaid. De mens denkt soms boven de natuur te staan, maar dat is niet zo. Laat de natuur z'n gang gaan, dat is echt het beste. Ik hoop hier nog vaak terug te komen en te genieten van de natuur in al zijn schoonheid. Het blijft hier zo mooi en magisch.'

PASPOORT

Naam
Marijke
Lieman

Geboren
2 april 1965

Woonplaats
Koudekerke,
Zeeland

Was
docent op een
mbo-school

Is
boswachter